FINGRID

8.5.2023 Julkinen

Eduskunnan talousvaliokunta

Talousvaliokunnan kuuleminen 9.5.2023

Komission ehdotus sähkön markkinamallia koskevaksi lainsäädännöksi

Fingrid Oyj kiittää tilaisuudesta tulla kuulluksi komission ehdotuksesta sähkön markkinamallia koskevaksi lainsäädännöksi ja toteaa kunnioittavasti seuraavaa:

Energiamarkkinat ja niiden osana sähkömarkkinat ovat keskellä historiallisen suurta murrosta. Tämä näkyy myös Suomessa, jossa päästöttömän ja erityisesti sään mukaan vaihtelevan sähkön tuotanto kasvaa voimakkaasti ja puhtaan sähkön kysynnän ennakoidaan kasvavan voimakkaasti teollisuudessa, lämmityksessä ja liikenteessä. Suomeen investoidaan tällä hetkellä valtavasti ja siten voidaan katsoa, että markkinat toimivat yleisellä tasolla.

Sähkömarkkinoiden sääntelyn ennakoitavuus on tärkeää investoinneille sähkön tuotantoon, kulutukseen ja sähkövarastoihin. Investoijien on voitava luottaa siihen, että sähkömarkkinoiden keskeiset toimivat periaatteet eivät muutu yllättävästi ja mahdollisesti vie pohjaa pois tehtyjen investointien kannattavuudelta. Viisas ja vakaa sähkömarkkinoiden sääntely on tärkeää koko Euroopan ja Suomen kilpailukyvylle, jotta vihreä siirtymä saadaan mahdollistettua kustannustehokkaasti.

Fingrid pitää hyvänä, että komission ehdotus täydentää nykyistä markkinamallia eikä riko vuorokausimarkkinoiden ja päivänsisäisten markkinoiden markkinamallia. Markkinoilla ongelmana on tällä hetkellä suojausmahdollisuuksien puutteellisuus. Johdannaismarkkinoiden likvidisyys on huono tai jopa olematon. Komission ehdotus pyrkii tuomaan ratkaisuja suojaustarpeisiin alueellisten virtuaalikeskusten kautta. Fingrid katsoo, että ehdotusta on arvioitava tarkemmin ennen sen sisällyttämistä lainsäädäntöön. Ei ole selvää, että ehdotetut alueelliset virtuaalikeskukset parantaisivat johdannaismarkkinoiden toimintaa. Pohjoismaissa on ollut käytössä alueellista virtuaalikeskusta vastaava systeemihinta, mutta siitä huolimatta johdannaismarkkinat toimivat huonosti. Myös esitettyä Sähkö-ENTSOn roolia alueellisia virtuaalikeskuksia koskevan ehdotuksen valmistelussa on kritisoitu. Myös niihin perustuvan ratkaisun täytäntöönpanon on arvioitu vievän pitkän ajan, kun sen sijaan nykyisin tarjolla olevat ratkaisut (siirto-oikeustuotteet) ovat otettavissa käyttöön suhteellisen nopeasti.

Komission ehdotus pyrkii vahvistamaan pitkän aikavälin investointisignaaleja puhtaalle tuotannolle. Sähkönhankintasopimukset (PPA-sopimukset) ovat Suomessa olleet käytössä jo vuosia. Toisena ratkaisuna komissio ehdottaa kahdensuuntaisia hinnanerotuotteita, joita käytettäisiin tukimuotona uudelle päästöttömälle kapasiteetille. Tällaisten instrumenttien käytön tulee olla vapaaehtoista. Niillä on tarkoitus esimerkiksi toteuttaa massiiviset tuet merituulivoimaan. Suomessa maatuulivoima on markkinaehtoisesti kannattavaa eikä tarvitse tukea. On tärkeä, että merituulivoiman ja muiden energiamuotojen tuet rahoitetaan kansallisesti eikä yhteisvastuullisesti koko yhteisön toimesta. On tärkeää, että tällaisten sopimusten pohjalta toimivat sähköntuottajat osallistuvat markkinoille hinnan

Fingrid Oyj

Katuosoite
Läkkisepäntie 21
00620 Helsinki

Postiosoite
PL 530
00101 Helsinki

Puhelin
030 395 5000

Faksi
030 395 5196

Y-tunnus 1072894-3, ALV rek.
etunimi.sukunimi@fingrid.fi
www.fingrid.fi

ohjaamana ja että vuorokausi-, päivänsisäisten ja reservimarkkinoiden hintasignaalit ohjaavat tehokkaimpaan resurssien käyttöön joka hetki.

Joustojen lisääminen sähköjärjestelmässä on tärkeää sähkön tuotantorakenteen muuttuessa. Joustot parantavat lyhytaikaista sähkön riittävyyttä ja käyttövarmuutta. Ehdotettu huipuntasaustuote voi auttaa lyhytaikaisissa sähkön riittävyyden haasteissa. Suomessa kulutus osallistuu jo nykyisin eri markkinapaikoille – vuorokausi-, päivänsisäisille ja reservimarkkinapaikoille – eikä uuden tuotteen käyttöönotto välttämättä lisäisi kulutuksen joustoa, vaan siirtäisi sitä muilta markkinapaikoilta huipuntasaustuotteeseen. Vaarana on, että tuote pirstaloisi markkinoita entisestään. Mikäli huipuntasaustuote otettaisiin käyttöön, tulisi varmistaa, ettei se vain siirrä tarjontaa muilta markkinoilta vaan synnyttää uutta joustoa. Olisikin voitava kansallisesti arvioida, onko kyseisenlaista tuotetta tarve ottaa käyttöön ja mahdollistettava tarkempi tuotemäärittely vastaamaan kansallisia tarpeita.

Komission esitykseen on sisällytetty ehdotus maksaa merellä sijaitsevalla tarjousalueella olevien tuotantolaitosten operaattoreille pullonkaulatuloja käyttäen korvaus, jos pääsyä markkinoille on rajoitettu siten, että yksi tai useampi siirtoverkonhaltija ei ole asettanut riittävästi kapasiteettia saataville ja sen vuoksi kyseisen laitoksen operaattori ei pysty viemään sähköntuotantokapasiteettiaan markkinoille. Fingrid ei kannata ehdotusta käyttää pullonkaulatuloja tiettyjen teknologioiden tukemiseen siirtotariffeja maksavien asiakkaiden kustannuksella. On myös otettava huomioon, että merituulivoiman liittäminen vaatii huomattavia maanpäällisen verkon vahvistuksia. Pullonkaulatulojen käyttö on tarkkaan säännelty ja niitä voidaan käyttää tarjousalueiden välistä siirtokapasiteettia lisääviin investointeihin ja muihin tarjousalueiden välisiä siirtorajoituksia vähentäviin toimiin tai tariffien alentamiseen.

Fingrid on selvittänyt 2020-luvun sähkönriittävyyshaasteita ja ratkaisuvaihtoehtoja niihin. Suomen sähköjärjestelmä muuttuu 2020-luvun aikana erittäin nopeasti. Tuuli- ja aurinkovoima ovat voimakkaassa kasvussa, ja sääriippuva uusiutuva tuotanto muodostaa yhä suuremman osan sähköntuotannosta. Fingrid ennakoi myös sähkön kulutuksen kasvavan voimakkaasti etenkin 2020-luvun jälkipuoliskolla teollisten investointien ja lämmöntuotannon sähköistymisen myötä. Erityisen haasteen tulevaisuudessa muodostavat usean päivän tai viikon mittaiset tuulettomat jaksot talviaikaan, Niiden kattamiseen ei riitä kysynnän jousto, vaan tarvitaan myös säädettävää tuotantoa. Tältä pohjalta Fingrid ehdottaa, että komission sähkömarkkina-asetusta artiklan 19 e artiklassa, joka koskee joustavuuden tukijärjestelmiä, mahdollistettaisiin fossiilittoman joustavuuden lisäksi myös vähähiiliset vaihtoehdot muuttamalla termi ”non-fossil” termillä ”low-carbon”. Tämä mahdollistaisi mm. erilaisiin polttoaineisiin kuten esimerkiksi synteettisiin polttoaineisiin perustuvat ratkaisut, joita voitaisiin ottaa käyttöön suhteellisen lyhyellä aikajänteellä.

Ystävällisin terveisin

Fingrid Oyj

Asta Sihvonen-Punkka
Varatoimitusjohtaja, Markkinat

Fingrid Oyj

Katuosoite
Läkkisepäntie 21
00620 Helsinki

Postiosoite
PL 530
00101 Helsinki

Puhelin
030 395 5000

Faksi
030 395 5196

Y-tunnus 1072894-3, ALV rek.
etunimi.sukunimi@fingrid.fi
www.fingrid.fi